

Měřínský, Zdeněk

Nerostné suroviny v pravěkém a středověkém Československu

Archaeologia historica. 1992, vol. 17, iss. [1], pp. 467-

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/140020>

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Pěčí katedry geologie a paleontologie PŘF MU v Brně bylo na půdě této fakulty uspořádáno ve dnech 29.—30. ledna 1991 sympozium o těžbě a využití nerostných surovin v pravěkém až středověkém období na území našeho státu. Zasedání zahájil A. Přichystal a po úvodních vystoupeních J. Maliny o vztahu archeologie a petrografie a A. Přichystala, který se zabýval kamennými surovinami v pravěku Evropy, bylo dále celé jednání rozděleno do jednotlivých tematických okruhů.

Prvý rozsáhlý okruh se týkal určování suroviny štipané industrie starší až mladší doby kamenné a eneolitu (referáty I. Chebena, J. Kovárníka, J. Pavelčíka, J. Svobody a M. Olivy), následoval blok přednášek o surovinách broušených a ostatních artefaktech (M. Bukovanská, J. Kalferst, I. Mrázek, J. Pavelčík, A. Přichystal, L. Šebela), o získávání rudných surovin v době bronzové a železné (M. Novotná, Z. Gába, J. Waldhauser a J. Kudrnáč, který hovořil i o středověké těžbě zlata a drahých kamenů v Čechách) a konečně poměrně rozsáhlý cyklus referátů o stavebních a ozdobných surovinách historických památek. Zde přednesl zajímavý příspěvek o pamětních a smírčích kamenech na Jihlavsku Z. Jaroš, o stavebních a ozdobných kamenech v původní části katedrály sv. Víta v Praze z 2. poloviny 14. století informoval přítomné V. Rybařík, těžbou stavebních a dekoračních kamenů na území Čech a Moravy v minulosti se zabýval J. Šrámek, M. Gregorová a J. Unger analyzovali stavební materiál hradu v Lelekovicích v širším kontextu středověkého stavebnictví na území Brna a v jeho nejbližším okolí, I. Mrázek spolu s A. Lacinovou a R. Štroufem popsali stavební kámen pro obnovu hradu Vizmburku ve východních Čechách, jenž byl archeologicky odkryt A. Hejnou, a J. Zapletal referoval o výsledcích studia kamenného materiálu románského paláce v Olomouci a jeho provenienci. R. Štrouf, J. Zavřel a J. Žegklitz pak zhodnotili výsledky geochemicko-petrologického studia postmedievální keramiky pražské a berounské oblasti.

Průběh celého zasedání ukázal nezbytnost úzké spolupráce archeologů i medievistů s geology a petrografy a jeho přínosnost pro nové historické pohledy a závěry.

ZDENĚK MĚŘÍNSKÝ

XXI. mikulovské sympozium

Již tradičně se konalo v historickém sále mikulovského zámku ve dnech 23. a 24. října 1991 a tentokrát bylo zaměřeno na problematiku životního prostředí v oblasti jižní Moravy. Hlavní blok úvodních referátů podával celkový průřez vývojem v celém kvartéru a uvedli jej R. Rozkošný s P. Trnkou referátem nazvaným „Přírodní a historické podmínky rozvoje životního prostředí na jižní Moravě“. Obdobím 6.—15. století a hlavně problematikou vývoje osídlení a změn jeho struktury i způsobem obživy obyvatel se zabýval J. Unger. Na něj navázal pop.sem situace od 17. do počátku 19. století E. Kordiovský.

Z koreferátů historické sekce uvedme alespoň vystoupení M. B'áhové, rozebírající zprávy o lese v písemných pramenech středověku, jeho hospodářské funkce, ubývání lesních komplexů kolonizačními podniky atd., Z. Měřinského, jenž se zabýval podílem archeologie na rekonstrukci jihomoravské středověké krajiny a životního prostředí, dále například příspěvek M. Kouřila,

hovořícího o proměnách krajiny na statcích olomouckého biskupství, M. Kokojanové o rybníkářství na Prostějovsku i dalších badatelů.

Sympozium přispělo k poznání problematiky ekologických proměn jižní Moravy během kvartéru, zejména pak v pozdním středověku a novověku, a umožnilo i navázání užších kontaktů mezi odborníky přírodovědných a historických oborů.

ZDENĚK MĚŘÍNSKÝ

---

13. seminář industriální archeologie v Brně

Dne 9. dubna 1991 se konal v Technickém muzeu v Brně 13. seminář industriální archeologie pod obvyklým názvem Zkoumání výrobních objektů a technologií archeologickými metodami. Průvodní slovo měl odborný pracovník pořadatelské organizace J. Merta. O práci Technického muzea v nových ekonomických podmínkách pohovořil ředitel dr. F. Kropáček, CSC.

Odbornou část jednání zahájil J. Kaván přednáškou o kovářské technice ve velkomoravském období, zejména o výrobě klíčů, stavebního kování a hřebíků; objasnil užívání speciálních kovářských nástrojů a zdůraznil potřebu správné odborné terminologie. J. Unger (AÚ ČSAV Brno) podal výklad o výzkumu hradu v Lelekovicích v souvislosti s nálezem meče v prostoru hradní věže a Z. Himmelová z AÚ ČSAV Brno seznámila posluchače s terénními pracemi na parcele bývalé brněnské mincovny na Mečové ul. v Brně se zaměřením na odpadní jímku s objevem meče. J. Ptáčková (VUT Brno) pak zhodnotila oba meče na základě metalografického rozboru a rentgenových snímků. L. Poláček (AÚ ČSAV Brno) informoval o archeologickém odkryvu technologického zařízení s funkcí sušárny na zámku v Moravských Budějovicích. K tématu těžby železné rudy, jejího zpracování a rozborů strusek přispěli kromě K. Stránského (Vojenská akademie) také J. Doležel (OM Vyškov), J. Merta (TM Brno) a J. Dostál (Rudné doly Jeseník), který sledoval vliv středověkých technických zásahů na současný stav krajiny v oblasti Jeseníků. Blok sklářské problematiky otevřel M. Gelnar (Kristalex, s. p.) úvahou o rozmístění středověkých skláren v severních Čechách. Podobnou problematikou se zabýval J. Frohlich (OM středního Pootaví Strakonice) v souvislosti s výzkumem sklárny Vogelsang u Kašperských Hor v jižních Čechách. Tyto terénní odkryvy zachytil videozáznam J. Jaroše (TM Brno).

Seminář industriální archeologie si podržel dobrou odbornou a organizační úroveň, avšak zřejmě nebude v možnostech Technického muzea zajistit uveřejnění příspěvků.

ZDENKA MĚCHUROVÁ

Zasedání muzejních archeologů v Jihlavě

Ve dnech 12.—13. června 1991 se konal v Jihlavě XIX. seminář muzejních archeologů Čech, Moravy a Slezska na téma „Perspektivy evidence archeologického materiálu“. Akci uspořádala Muzejní a vlastivědná společnost v Brně ve spolupráci s Muzeem Vysočiny v Jihlavě.

Hlavní pozornost byla věnována problematice evidence archeologického